

דבר ישרי"ח

ממון שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשט על התורה

"והניף אהרן את הלויים תנופה".

בילדותי כשאמו"ר זצ"ל למד אתי חומש הסביר לי כיצד אהרן הי' יכול להניף את כל הלויים כי עשה משקולת גדולה ועל כף א' נתן אבנים גדולות ועל כף שני' עלה הלוי ואהרן לחץ על האבן והכריעה הכף וממילא התרומם הלוי ועי"ז הרים בקל את כל הלויים, ומסתמא כתוב כן באיזה מקום, אבל צ"ע דתנן במנחות ס"א א' כיצד מניף מוליך ומביא מעלה ומוריד ע"ש ברש"י וקאי על כל התנופות והאיך הי' יכול אהרן לעשות זה, ובמדרש בפתיחתא דאיכ"ר פכ"ג אנשי החיל כ"ב אלף לויים הניף אהרן ביום א' (וכ"ה בויק"ר פכ"ו ס"ט) משמע כפשוטו וצ"ע.

(טעמא דקרא)

דרש על התורה

"ותאכל בקצה המחנה".

הגרים שבהם וי"א הגדולים שבהם (ספרי) והם הע' זקנים (במדב"ר פט"ו) ומהם הי' נחשון בן עמינדב (ביאור הגר"א בסע"ר פי"ב ע"פ הס"ע וברוקח פ' נשא אי' דהיינו הנשיאים) וי"א מבית דן שהי' עמהם פסל מיכה (ת"י).

"אלדד ומידד".

אלדד הוא אלידד בן כסלון [משבט בנימין] ומידד הוא קמואל בן שפטן [משבט אפרים] (במדב"ר פט"ו) וי"א שהם בני אליצפן בר פרנץ [משבט זבולן] אחי משה מן האם ולא מן האב (ת"י) וי"א שהם בני עמרם אחי משה מן האב ולא מן האם (דעת זקנים).

(למכסה עתיק)

על ההפטרה

"רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי בתוךך נאם ה'".

רינה הוא על שמחה מחודשת כמו הקיצו ורננו שוכני עפר (ישעי' כ"ו י"ט) באבוד רשעים רנה (משלי י"א י'), ושמחה הוא על שמחה תמידית כמו והיית אך שמח ישראל ויהודה אוכלים ושותים ושמחים אם הבנים שמחה [וכן מצאתי בביאור הגאון מלבי"ם ז"ל לקמן זכריה י' ז' דשמחה הוא על שמחה קבועה], ולזה אמר רני כנגד כי הנני בא שהיא שמחה מתחדשת, ושמחי הוא כנגד ושכנתי בתוךך בקביעות. (טעמא דקרא)

שו"ת על הפרשה

ש. בהעלותך את הנרות וגו'. האם נכון שאין מקור מפורש שצריך שמן טהור למנורה.
ת. אסור להכניס טומאה למקדש.

ש. ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית וגו'. וברש"י, ומנין היתה יודעת מרים שפירש משה מן האשה, ר"נ אומר מרים היתה בצד צפורה בשעה שנא' למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה כיון ששמעה צפורה אמרה אוי לנשותיהן של אלו אם הם נזקקים לנבואה שיהיו פורשין מנשותיהן כדרך שפירש בעלי ממני וכו'. ע"כ. ולמה רק אהרן ומרים נענשו ולא צפורה שרק על ידה נתודע להם הדבר ולכאן הוא כלשון הרע.

ת. אין לשון הרע שחשבה שנצטוו בכך.

ש. האם ידוע לנו למה צייתה תורה לעשות מעלות למנורה שהרי המנורה גובהה י"ח טפחים ואפשר להדליקה בלי לעלות.

ת. משום כהן נמוך (אבל גם כהן גבוה הי' עולה כי מצותו בכך).

(שו"ת לבנימין אמר)

גליון זה יוצא לזכות
אלעזר דוד בן גיטל
ורחל בת רייזל
שיפקדו בזרע של קיימא

דבר העורך

בפרשת השבוע מובא הענין של נבואה ורוח הקודש: "ויאצל מן הרוח" ויתנבאו ולא יספו", וכתב רבינו בספרו "ארחות יושר" ערך רוח הקודש: "בסוטה (מ"ח ב') ת"ר משמתו חגי זכרי' ומלאכי נסתלקה רוח"ק מישראל וצ"ע דהא מצינו בכמה מקומות אצל התנאים שהי' להם רוח"ק.... וגם בדרות האחרונים ידועים כמה דברים כגון מהגר"א ומרבנו החפץ חיים זצ"ל ועוד הרבה גדולים מה שאמרו דברים בלי שידעו מהם כלל והכל נתקיים וגם ראינו הרבה דברים כאלו מרבותינו זללה"ה, וצ"ל שיש הרבה מדרגות ברוח"ק דמה שאמרו בגמ' נסתלקה רוח"ק מישראל הכונה על נבואה ממש שזה נסתלק עד שיבא אליהו.... אמנם גם ברוח"ק שאח"כ יש כמה מדרגות יש שהחכם מרגיש באמת כאילו שהודיעוהו מן השמים כו"כ... ויש הרבה פעמים שהחכם אומר לפי חכמתו מה שנראה לו והקב"ה מסכים עמו.... ובוהו ראינו הרבה פעמים אצל הגדולים שלאחד עונים כן ולשני עונים שיעשה להיפך וזה הכל לפי מה שנותנין מן השמים בפיו מה לומר וזה ג"כ מעין נבואה קטנה כמש"כ את אשר ישים ה' בפיו אותו אשמור לדבר, ויש הרבה פעמים שברכת חכם ועצתו מתקיימת משום שמתכוין לשם שמים... ויש לפעמים שהברכות והעצות מתקיימות בזכות השואל שמאמין באמונה שלמה שמלת החכם מתקיימת ובזכות זה באמת מתקיים ואם לא הי' מאמין בזה בלב שלם באמת לא היו מתקיימין בו ודבר זה מתחלף לפי השואל.... ודבר זה ראינו כמה פעמים אצל גדולי ישראל, וירא שמים שסומך כל דבר על החכם ושומע לו לכל אשר יאמר יש לו סיעתא דשמיא שנותנין להחכם בפיו מה לומר לו ועצותיו מצליחין בדרך כלל... ואשרי מי שדבוק בחכמים האמתיים ושומע לדבריהם תמיד.... עכ"ל.

יהי רצון שנזכה להדבק בעפר רגליהם של הצדיקים בדרךנו ולזכות לברכתם השלמה.

מברכת עטת סוס
זיחק זוסוס

בענין אלדד ומידד והאם קטן יכול להתנבאות

בספר "תשובות הגר"ח" מביא ששאל את רבינו שליט"א: שכתבו בדעת זקנים ובפי' הרא"ש (פ' בהעלותך) דאלדד ומידד היו אחי משה, שאחר שנאסרו בעריות, נשא עמרם אשה אחרת וילדה אותם ע"כ, וצ"ב א"כ איך הם היו מהזקנים, והרי לפי החשבון היו רק כבני שנה בלבד, כי ממתי שנאסרו בעריות עד שאסף משה השבעים זקנים לא היה יותר משנה. ותירץ רבינו שליט"א: "כתבתי בזה בקו' בשער המלך דף ל". וז"ל רבינו בקונטרס "בשער המלך" שנמצא בספר "שיח השדה": "גם מש"כ בדעת זקנים מבעלי התוס' בפרשת בהעלתך אלדד ומידד אחי משה היו כי כשנתנו תורה ונאסרו על העריות פירשו כולם שנא' וישמע משה את העם בכה למשפחותיו ודרשי' על עסקי משפחותיו וגם עמרם אבי משה פירש מיוכבד שהיתה אשתו ונשא אשה אחרת והוליד ממנה אלדד ומידד וע"ש עוד הוא תמוה דלפי חשבון דרד"י שנה כבר מת עמרם בשעת יצירת מצרים וכ"ש בשעת מתן תורה אמנם בתרגום יונתן שם איתא שהיו אחי משה מן האם ולא מן האב שיוכבד נשאת לאליצפן בן פרנך אחרי שגירשה עמרם לפני שהולידה את משה והולידה את אלדד ומידד ובתנחומא שם איתא שאלדד הוא אלידד בן כסלון ומידד הוא קמואל בן שפטן ופליגא אתרוייהו וגם מש"כ הדעת זקנים תמוה דלפ"ז היו בעת שנתנבאו בני שנה וצ"ע".

ובספרו של רבינו שליט"א "טעמא דקרא" מביא וז"ל: "שאלה אם קטן יכול להתנבאות, והנה מצינו במגילה י"ד א' מרים הנביאה אחות אהרן שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל ומבואר שם שאבי' חש לנבואתה והיא היתה אז בת ה' שנים כמבואר בשמו"ר פ"א סי' י"ג, ובפס"ר פכ"ז אי' שירמי' נתנבא ביום שנולד. ובזה יש ליישב מש"כ בדעת זקנים מבעה"ת פ' בהעלתך שאלדד ומידד היו אחי משה כי כשנתנה תורה ונאסרו על העריות פירשו כולם וגם עמרם פירש מיוכבד אשתו ונשא אשה אחרת ובתרגום יונתן אי' שיוכבד נשאת לאליצפן בן פרנך וזה יותר נכון כי עמרם כבר מת לפי החשבון והולידה את אלדד ומידד נמצא הם אחיו מן האם ולא מן האב וקשה דלפי חשבון זה היו בני שנה כשנתנבאו וכבר תמהנו בזה בס' בשער המלך, אמנם להנ"ל י"ל דבאמת היו בני שנה ונתנבאו והא דקרי להו זקנים דזקן היינו שקנה חכמה והא דקרי להו אנשים כבר כ' התוס' בסנהדרין ס"ט א' (ד"ה בידוע) דדורות הראשונים גדלותן קדמה הרבה ולפי חכמתן קרי להו אנשים [וצ"ע בסנהדרין שם ס"ט ב' דהוכיח דבצלאל בן י"ג שנה הי' מדקרי לי' איש וכך רש"י באבות פ"ה מכ"א גבי לוי וצ"ע שו"ר שהתוס' שם ס"ט א' עמדו ע"ז].

שו"ת בעניני הפרשה

- ש. במדבר ט' ז' ויאמרו האנשים וגו' למה נגרע. ופרש"י אמרו לו יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים. וצל"ע איך יזרק הדם עליהם הא אינם יכולים לימנות כיון שאינם ראויים לאכילה וא"כ הדם אף לא נזרק עליהם.
- ת. הם חשבו שאכילת פסחים לא מעכבא וא"צ גברא דחזי לאכילה.
- ש. פרק י' פסוק ל"ב, בירושלמי ביכורים פ"א ה"ד איתא דבני יתרו מביאים ביכורים ממה שנתנו להם דושנה של יריחו (ס"פ בהעלותך). וצל"ע הא נתנוהו להם לזמן רק עד שיתנוהו למי שיבנה ביהמ"ק בחלקו. וא"כ הוי רק כקנין לזמן דאין מביא ביכורים דהוי רק קנין פירות כסופ"ד דגיטין.
- ת. כיון שלא נודע הזמן הו"ל השתא כקנין הגוף.
- ש. ברש"י פרק ט' פסוק י' מש"כ בפסח שני אין איסור בכל יראה ובל ימצא, אלא עמו באכילתו, האם כוונתו שעמו באכילתו אסור, או כוונתו להיפוך שעמו באכילתו מותר. ואם הכוונה אסור, א"כ מנ"ל באמת הא דאסור.
- ת. מדלא תנן אכל על החמץ אלא עמו בבית (ועי' אבי עזרי סוף ק"פ).

(שיח התורה)

ניתן לשלוח בקשה להצטרפות קבועה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005
נשמח לקבל עובדות מרבינו שליט"א (ממקור ראשון בלבד) וכן מכתבים עם תשובות כדי שנוכל לפרסמם ולזכות את הרבים.
הערות והארות יתקבלו בברכה 057-3145900 ניתן להנציח לע"נ לרפואה ולהצלחה